

Palliatieve zorg

In een interview vertelt Florian van Heest over haar promotieonderzoek over palliatieve zorg. Kaderhuisartsen die als consultant op het gebied van de palliatieve zorg optreden, hebben duidelijke meerwaarde. Veel vragen betreffen praktische vaardigheden en steun bij complexe problematiek. Maar in focusgroepen bleek er ook behoefte te zijn aan steun bij aspecten van rouwverwerking en het omgaan met afweermechanismen. Daarom meent Van Heest dat huisartsen onderwijs moeten krijgen in de betekenis in het leven van verlies en doodgaan.

Nascholing en samenwerking

De Asklepion-leergang *Palliatieve zorg* – die het NHG momenteel samen met het AMC ontwikkelt – schenkt aandacht aan de vele aspecten van palliatieve zorg, waaronder ook existentiële vragen. Er zijn voor de huisarts ook twee PIN's beschikbaar over dit onderwerp. Palliatieve zorg vraagt bij uitstek om samenwerking met andere beroepsgroepen. Daartoe is een LESA Palliatieve zorg beschikbaar, die de samenwerking tussen huisarts en thuiszorg bespreekt. In verschillende regio's is men bezig deze samenwerking gestalte te geven.

Pilot met LESA Palliatieve zorg

In een pilot van de KNMG, het IKMN en de WDH Midden Nederland volgden twee hagro's en de aanpalende thuiszorgorganisaties samen nascholing over de KNMG-Richtlijn *Palliatieve sedatie* en de LESA. Onderdelen van de scholing waren het web-tv-programma ontwikkeld door *Medisch Contact* (www.medischcontact.tv) en een module waarin samenwerking centraal stond. Ongeveer zeven maanden na de scholing volgde een casuïstiekbespreking, waarbij een leercasus werd besproken volgens het Utrechtse model 'Palliatief redeneren'.

De kennis over palliatieve zorg was na de nascholing licht verbeterd; met de samenwerking was men voortvarend aan de slag gegaan. Een *eye-opener* voor de huisartsen was dat verpleegkundigen ook gesprekken voeren over beslissingen rond het levenseinde, waaronder euthanasie. Een evaluatie van de zorg na het overlijden bleek waardevol: 'Wat liep goed, wat kon beter en hoe gaat het met je?'

Inmiddels zijn ook elders in het land initiatieven voor de nascholing en samenwerking tussen huisartsen en thuiszorgverpleegkundigen rond palliatieve zorg. ZonMW biedt de mogelijkheid om groepen huisart-

sen en thuiszorgverpleegkundigen deels te ondersteunen. Inlichtingen daarover zijn te verkrijgen via de KNMG: e.burgering@fed.knmg.nl.

Oproep! KNMG en palliatieve sedatie

Bij deze H&W vindt u een samenvattingskaart met de aandachtspunten uit de LESA Palliatieve zorg uit 2006. De LESA is een aanvulling op de KNMG-Richtlijn *Palliatieve sedatie* (zie www.knmg.nl). Inmiddels blijkt dat artsen vaak handelen volgens de richtlijn, maar de samenwerking in de zin van een multidisciplinaire benadering en overleg met andere professionals is nog

beperkt. Daarom is het project Multidisciplinaire Samenwerkingsafspraken Palliatieve Sedatie gestart. De KNMG en de Vereniging Integrale Kankercentra zoeken in het kader van dit project huisartsen en specialisten ouderengeneeskunde die bereid zijn samen met wijkverpleegkundigen de KNMG-Richtlijn en de LESA in te voeren in hun praktijk (zie www.knmg.nl/dossier/levenseinde).

In H&W wordt ruimte vrijgemaakt voor implementatie van onderwerpen die elders in het nummer worden besproken.

Louwrens Boomsma vat de NHG-inbreng samen (l.boomsma@nhg.org).

Foto: Margot Scheerder/NHG